

۱۵۳۸

بدرجه: "بسیار خوب" پذیرفته شد

دکتر اسدالله رزق

دانشگاه طبسی اصفهان

دانشکده حقوق

۱۳۰۲

۱۳۰۲

صلاحیت دادگاههای نظامی اصفهان

به نظر:

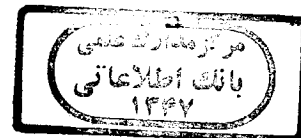

جناب آقای دکتر کاظمی روضی است - ادراکات

تالیف و گردآورنده - طی اسامی و تاریخ التعمیل فوق الذکر

طوم جزائی

سال التعمیل ۱۳۰۲-۰۱

۱۵۳۸

بیش گفتار

ابتداء در این رساله که موضوع آن ملاحظه و ادکاههای نظامی ایران است بد کسر
تاریخچه‌های از معاکم نظامی و فلسفه وجودی آنها می‌رود اهم و غیرتاریخچه
ادکاههای نظامی ایران را یاد آور می‌شود از آن جهت با انواع ادکاههای
نظامی و سایر نظامی‌ها می‌رسد و الا غیر در بحث اصلی خود پیش ملاحظه
معاکم نظامی ایران خواهیم پرداخت . امید است که این مجموعه بتواند
از لحاظ اعماء و تشخیر ملاحظه معاکم نظامی نماید واقع شود .

باب اول کلیات فصل اول تاریخچه دادگاههای نظامی

دادگاههای نظامی از لحاظ تاریخی قدمت و قدیمیترین نوع دادگاههای اختصاصی بوده و حتی زمانی که کشتن و اغتلاقات عمومی در بعضی از موارد دایمی عمومی بود... کیسها و احکام شرع حل و فصل میشد بسیاری از جرائم مانند همکاری با دشمن - جاسوسی و از آمدن نمود و هشت کردن نمود دشمن و جراحی از این قبیل بود و دادگاههای نظامی مورد رسیدگی قرار میگرفت. باید گفت که تاریخچه دادگاههای نظامی در دنیا قدیمتر و بیشتر از تراژیکول ارتش های هند است و سراسر که به تراژیکول ارتش های مدرن و سراسر بافت نظیر آنچه فعلاً وجود دارد در کشور کنشها و جنگها و نیروهای میان قباای قدیمه دادگاهها و محاکم شبیه دادگاههای نظامی وجود داشته که به جرائم مخصوص زمان جنگ کیسها و افراد جنگی و احیاناً سایر اشخاص ارتکاب مافیت رسیدگی میکرد مانند دادگاههای نظامی امروزه که کاملاً مافیت است با وجود این باید گفت که محاکم نظامی بسیاری از کشورهای امروز جهان اقتباس است از محاکم نظامی فرانسه که در فورن ۱۹۱۸ ایستادگی از جرائم ارتکابی را تحت نظر فرماندهان مناطق و نواحی نظامی مورد تحقیق و در صورتی قرار داد بود اما ملاحظه ملاحظه آنها روز افزون بود ماست. گرچه در تقسیم ملاحظه بین مراجع عمومی و مدنی چند رسالت اسلامی و چند کشورها در صحنه همواره کشتن های بسیار مراجع مدنی و مراجع قضائی و قانونگذاری وجود داشته ولی در حال رسیدگی بجرائمی چون خیانت و جاسوسی و اطفالی و ملاحظه ملاحظه مراجع نظامی بود و محاکم شرع و مقامات قضائی عمومی در آن در حالتی نه اشتغال بهر حال بجز مدعیان تشکیل دادگاههای نظامی ظل اساسی

و احیاناً "فقر" را در اصطلاح همین جهت در تاریخ تحولات اجتماعی و دیگر گونیه‌های فکری
اخیر ملاحظه میشود که در نگاه‌های اختصاصی نظام نیز توسعه یافته، صورت کنونی
خود تکامل یافته است .

فصل دوم

فلسفه وجودی معاکم نظامی

آباد کشور حافظ و پسر ادگاهها و عیون تشکیل در ادگاهها یا اختصاص ضرورت دارد یا
 خیر؟ بشارت دیگر آیت تشکیل در ادگاهها یا نظامی دارای طاعت و فلسفه وجودی خاص
 است یا اینکه در وقتها بنظر تحکم قدرت خود دست با یجاد چنین در ادگاهها یا میزنند.
 موضوع دیگر اینست که اگر وجود چنین در ادگاهها یا لزوماً است آیا باطل تنگی قوایطهای -
 میزند یا خیر؟ در مورد موضوع اول میزوم حد های اگر کشور معتقد به نگه داری نیروی مسلح
 برای خود باشد باید در ادگاهها یا این می نماند که اینگونه نظیر این در ادگاهها
 در ادگاهها یا دیگر نظیر ادگاهها یا در ادگاهها یا و اما طاعت و اما طاعت میزوم بود دارد. اینک
 طاعت وجودی در ادگاهها یا نظامی را بشرح میزوم میزوم فرامید میزوم :
 الف: الزحاط ما به تبرایم خاص نظامی - در ارتش بعضی از اعمال جرم محسوب میشود در
 حالیکه همان اعمال برای اشخاص غیر ارتشی یک امر طاعت و نفاذ آثار کفری میباشد -
 بعلمت و طاعتها و عیت مأموریت ارتشها در حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور خویش
 ایجاد مینماید که توانین و مقرر اعصم عیون بخود را اعتقاد و اگر ارتش فاقد چنین
 توانین باشد پایه اساس آن متزلزل و نسبت با انجام و نفاذ محوله ناتوان خواهد بود
 بنا به عیت و نفاذ محوله ارتشها الزحاط حفظ استقلال کشور ارتشها با عالی وسیله
 نظامیان جرم و اعمال دیگری نیز وجود جرم بود نه برای سایر افراد ولی برای نظامیان
 کیفیات مشهور هر طاعت خواهد شد مثلاً * جرم فرار از خدمت و اهانت به افوی و خواهد بود
 نگه بان حرمت جرم خاص نظامی بود میا ایراد ضرب به افوی اگر چه این عمل در سلسله
 مراتب اداری و سلسله سایر اراء نیز جزو طاعت ولی از نظر میزان مجازات و شرایط وقوع -

آن نسبت اشخاص متفاوت است کما اینکه ایراد ضرب ساد و مجازات آن حسب جنسهای
 از آن روز تا ماه است و اگر همین ایراد ضرب ساد در ارتش ایران مافوق باشد چنانچه
 در همین انجام وظیفهها بسبب آن باشد به استناد سال همین چنان در ۲۵ محکوم خواهد شد
 شد و اگر در همین باب سبب خود متنباشد ولی مرتکب از مافوق بودن معنی طیف الملاح و ائمه
 کفر و جبر جنحهای آنکه تا سال است (موضوع ماده ۲۲۲ ق. د. ک. - ۱) .
 ب - از لحاظ تخصص قضات :

اگر این مطلب در متنباشد که نظامیان بایستند دارای قوانین و مقررات مخصوصی بخود باشند
 شاید بتوان قبول کرد که تفاوت آنرا نیزه قضاتی و اگر آن نمود که در آن رشته از آن جنس
 معلوماست در هر یک باشند و در غیر این صورت نمیتوان انتظار داشت که حق از ابطال تشخیص
 و درستی را بری نمود همانطوریکه فرد نظامی در امر سیاست یا آموزش و پرورش باندازه
 یک دیپلمات باید در هر صریح معلومات و کار آئی ندارد و بالعکس ولی با کمال تاسف در
 اکثر موارد در صلح خلاف آن حکم فرما بود است و امر خطیر تفاوت را بدست اشخاص
 سپرد فاند که کوچکترین آشنائی با قوانین نداشته اند .

ج - از لحاظ آئین و ادبی کسری :

با توجه اهمیت مأموریت هر صند نظامی بوجه در زمان نا امنی و گسستن های نظامی ضرورت
 دارد که میراث نظامیان با آئین خاص و سریعاً رسیدگی شود و در اسرع وقت تکلیف آنها
 روشن گردد چه با انتزاع فرد یا از نظامیان با توجه حساسیت کیفی مأموریت معلوم
 موجب اغلال و زیانهای غیر قابل جبران گردد و همین دلیل است که ماده ۳۸۵ (قانون
 - ادبی و کفر ارتش ترتیب خاص را پیش بینی نمود و هر تبعیضی که برخلاف قواعد
 به عمل آید مستند است از درجه استیارت است .

است و حتی در موارد نیز اجرای حکم اجتناب می‌راند اذیت و این مولی است که با رزق وجودی
 محکوم بنابه مقتضای بی‌اعتباری محترم از اجرای حکم بهار همی بی‌خارج کردن او از صحنه
 می‌باشد. موضوع دیگر اینست که آیا تشکیل دادگاه‌های نظامی برخلاف اصل تفکیک قوا
 است و لطفاً استقلال قوه قضائیه را در موارد ماورد یا غیر؟ در این مورد عقاید مختلف است
 که اینک عقیده بسیاری از شخصین امور نظامی بر آنست که ایجاد دادگاه‌های نظامی
 علاوه بر آنکه استقلال قوه قضائیه را می‌آورد و می‌آورد بلکه دادگاه‌های نظامی در حکم
 مانی اصول قضائی ملکی طبعی و مشرب بود هموار است دادگاه‌های دادگستری در حفظ
 حقوق بود الت اجتماعی و رسیدگی به تقاضای عامل مشرب بود ما است که البته این عقیده نمی‌تواند
 اصالتی داشته باشد که اینک منزلت و منصب قضای خارج از منی بر هیچ اصلی نبود و کلاً درست
 قوه مجریه می‌باشد و این درست‌ترین اصل هشتم بود و مهم قانون اساسی بود که می‌گوید -
 تبدیل ما به هیئت حاکم محکمه که نمی‌شود که بر خای خود بود رسال « ۱۶۶ » در مجلس
 سنای فرانسه و در یکجا به قانون در اد رسی و کفر ارتش در طرح بود که می‌آید از نمایندگان مجلس
 شناخته بود که با تصویب قانون در اد رسی و کفر ارتش در واقع ارتش و قوت دولت فرانسه
 بوجود می‌آورد و وجود دادگستری به ویژه در زمان صلح نازیه تشکیل دادگاه‌های نظامی
 نیست این دست سایر سازمانهای مشابهی می‌باشد که در اد رسی و کفر ارتش همانند
 همان سازمانها بود و هیچ اشکالی وجود ندارد که برای نظامیان نیز در دادگاه‌های -
 دادگستری خود رسیدگی فرار گیرد و در مقابل این در تمام اد دیگر از نمایندگان معتمد
 بود که همانا نشود که از آنان در آرای توانین خاص تدار می‌تواند ارتش هم در آرای توانین
 و مقررات مخصوص بخود می‌باشد که در زمان صلح و جنگ و طاقت و استقلالیت های مخصوص -

(٦)

افسران و افراد نظامی لیزر تاسیس را در گاههای نظامی و ایجاب میکنند .

فصل سوم

تاریخچه معاکم نظامی در ایران

اصل ۷ قانون اساسی میگوید معاکم نظامی موافق قوانین مخصوصه و نظامنامه تاسیس خواهد شد و متنی پس از این اصل است که در گاههای نظامی در صورت امر انور تاسیس و ایجاد شد هاست . قبل از سال ۱۲۰۰ خورشیدی در واحدهای نظامی معاکم سواره وجود داشت و به جرات میگویم افسران سوار سواران در همان زمان افراد بانها را در گاههای نظامی به ششماه مرتباً معاکم میخواندند و با معاینه نظم و معاکم معین بودند و در صورت ارتکاب جرمی به سلسله نظامیان یا توجه ملاحظه و اجازت فرماندهان معاکم معین میگردد و تسلیح میشود از جمله کسانی که میبایست در درگاه حضور داشته باشند قاضی معاکم بود و کتبه و کتبات در درگاههای نظامی رایج بود هاست . معاکمات سواره (در ادواری نظامی) قبل از سال ۱۲۰۰ خورشیدی نظام سازمانی منظم بود و هرگز پیش نداشت و از سال ۱۲۰۰ تا ۱۲۰۶ - در سازمان جدید ارتش تقریباً به همان وضع باقی بود و سازمان ارتش آن روز در اسب و عطیات آلود این قسمتی بعنوان پرسنل معاکمات سواره گردیده هاست این قسمتی با معاکمات سواران واحد هانظارت داشت در شهری ماه ۱۲۰۶ پس از تشکیل کمیته پونهای متعدد و تبادل نظر با افراد ملاحظه ارتشائی عنوان معاکمات سواره حذف و جایزاد ارتش معاکمات کل کشور تعیین گردید و در سال ۱۲۱۶ این عنوان نیز منسوخ و در قانون در ادواری و کفر ارتش بناماد ارتش ادواری ارتش مشخص گردید از سال ۱۲۰۱ الی ۱۲۰۶ شمسی به ترتیب قانون جزای نظامی در ۲۷۲ ماده و قانون اصول معاکمات نظامی در ۲۹ ماده و قانون تشکیل معاکمات نظامی در ۲ ماده و این سه قانون مرتباً مجموعه قانون جزای نظامی و تشکیل معاکمات

محاکم و اصولاً این دروس در ادکاههای نظامی در سه قسمت با ۵۶ ماده تنظیم
 گردید این قانون به تصویب مجلس شورای ملی نرسید و نتوانست آنقدریج همان مقدار لذایس
 استفاد از قانون محاکمات نظامی فرانسه قانون جدیدی در ۲۸۲ ماده تهیه شود رسال ۱۳۰۲
 به تصویب رسید و در هر رسیدگی به پرونده‌های اتهامی خیلی کوتاه بود و نتوانست به دیوان عالی
 کشور ارجاع میگردد بدین تقاضای قانون ۱۳۰۲ از منتهای اجاد قانون جدیدی در افزایش مساحت در -
 سالهای ۱۳۱۷ و ۱۳۱۸ قوانین مختلفی به روز زمان وضع شد و ملاحظه مراجع نظامی توسعه
 یافت مانند قانون رسیدگی به جرائم مأمورین شهرداریانی تقب و دستگیر نمودن نظامی و
 راه زنی مسلحانه و وسعت مساحت از منتهای اجاد قانون جدیدی در افزایش مساحت و قانون -
 در ادروس و کفر ارتداد در بهام ۱۳۱۸ در ۲۶ ماده ۵۵) تمبر به تصویب مجلس شورای ملی
 رسید موازه فروردین ماه ۱۳۱۱ بموقع اجرا گذار شد مساحت کدر یکم بهمن ماه ۱۳۱۱ مضم
 قانون در ادروس و کفر ارتداد در ۷ ماده نیز تنظیم و آن اضافه شد مساحت .

بساط دوم

انقسام سازمان رادگاههای نظامی

ماده ۲ قانون دادرسی و کفاراتش صوب سال ۱۳۱۱، انقسام رادگاههای نظامی را چنین

احصاء مینماید :

انقسام رادگاههای نظامی کبر حسب مورد در مواقع مختلف تشکیل میشود بشرح زیر است :

۱- دیوان حرب عادی (رادگاه عادی)

۲- دیوان تجدید نظر (رادگاه تجدید نظر)

۳- رادگاههای انتظامی

۴- دیوان حرب زمان جنگ (رادگاه زمان جنگ)

۵- دیوان تجدید نظر زمان جنگ (رادگاه تجدید نظر زمان جنگ)

۶- دیوان حرب در نقاطی که بحال حکومت نظامی میباشد

۷- دیوان تجدید نظر در نقاطی که بحال حکومت نظامی میباشد

۸- رادگاههای انضباطی اردو و عادی و موارد دیگر در این قانون پیش بینی نشده است .

در سال ۱۳۴۳ رادگاه دیگری بنام رادگاه عالی انتظامی قضات ارتش تشکیل

و مجمع رادگاههای فوق افزودند و رادگاههای مشروح در ماده ۲ بر طبق

امراء شاهان ایران تشکیل و مقرر و صلاحیت آنان در همان امر صرح خواهد شد

اکنون بشرح سازمان هر یک از رادگاههای فوق الذکر مبرر انهم .

(فصل اولد ارگاه عاد و نظامی)

در هر ناحیه نظامی يك يا چند ارگاه بدو نظامی مرکب از سافسور (يكفرویس و دوفرو -
کارند) تشکیل میشود .

در جفریس و ارگاه‌های نظامی بایستی لا اقل يك درجه بالا تر از قبه نظامی باشد مگر -
در مورد اتبها پس از گریه بالا تر از آن که در این صورت ممکن است ریاست ارگاه عاد و نظامی
با یکفر هم درجه باشد ولی درجه کارند آن در ارگاه‌های نظامی ممکن است مساوی یا درجه -
منتهی با یکدیگر درجه‌های متنوع باشد . در مرکز هر ناحیه نظامی يك ارگاه بدو و بطور اتم کسبه
رتبه‌های درجه‌های آن اولا * سرهنگ و کارند آن نیز اولا * یکفرو سرگرد و یکفرو سروان باشند
تشکیل خواهد شد . حفاظت و هیچ مورد در جفریس و ارگاه عاد و نظامی کمتر از سرگرد و -
نخواهد بود مقصود از ارگاه‌های غیر ارگاه‌های متشکله خارج از مرکز ناحیه نظامی میباشد .
در معیت هر ارگاه عاد و نظامی دوستان و کتاها نیز در معیتش موجود است و در صورت
اقتضا * ممکن است يك يا چند نفر از دیگران را در استان و معتمد ادلا ز همایون برای امور
يك يا چند نفر که معیتش معین گردند و اصولا * هر دو سرای نظامی دارای سازمان و جغرافیای
میباشد که بر اساس آن در معیت و ارگاه عاد سازمان خواهد یافت .

تیمره : برای ناحیه نظامی تعیین نشد شاید بتوان آنرا به صورت استحقاقی نیروهای نظامی
که حداقل يك گروه از آنهاست تعیین کرد .

افزاد ارگاه عاد و نظامی از این افسران کادر خواهد بود و خدمت ناحیه نظامی مربوطه که -
ملا حیت ملا مقنا و راد اراد باشند انتخاب میشوند و ممکن است در هر سال و در صورت -
تعمیر و تبدیل نسبی در کمتر از این خدمت نیز تغییر یابند انتخاب و ادو صهای و ادو گساره
نظامی بر حسب پیشنهاد فرمانده ناحیه نظامی مربوطه و تصویب شاهنشاهی ایران محصل
میاید و هر ارگاه عاد بر حسب ضرورت میتواند با دستان شرایط بالا دارای يك یا دوفرو

در ادویسی طریقی البتد لکن با عین در موفقیگی برای یکن از ادویسی مانی برای -
 حضور در جلسه ادگامیش آید فرمانده ناحیه نظامی میتواند افسرد یکی را موقتاً
 بجای عضو قابل انتخاب نماید بدین است در چنین صورتی مراتب دیگر تصویب اید
 طوگانه خواهد رسید .

در صورتیکه ماموران افسران ارشد در یک ناحیه نظامی برای تشکیل ادگامه و نظامی
 کافی نباشد بر حسب تصویب بزرگ ارتشداران (شاهنشاه) ازین امر " وانسـ افسران
 ارشد یگدر نزد بکترین ناحیه نظامی منوطاً صورت دارند در ملا زمین و ناحیه مورد
 بحث اعزام میگردد .

در این قسمت در نکاتها با وجود ارد اولاً " بکتر اجماع میگردد افسران جز " اشارت میشود
 در صورت عدم تعدد ادگامی افسر جز " جهاید کرد . ثانیاً " افسران تصویب از طرف -
 پادشاه جعفرتیس خواهند بود آنها این افسران پیشنهاد خواهند شد و سپس مسوره
 تصویب قرار میگیرند و در صورت تشبیه نسبتی آنها را باید پیشنهاد نماید .
 در جواب مورد اولیاید گفت چنانچه اول لحاظ میشود افسران جز " اشکالی پیش آید بپیمان
 طریقاً مساله حل خواهد شد و در مورد دوم نظر میرسد که با تنظیم عرف عرض تهیه
 صورتی از افسران مامور نزد بکترین حوز مورد نظر تعدد ادلا زمات زمین و تصویب اید شاه
 انتخاب خواهند شد .

طرز تشکیل دادگاه عادی نظامی

برای محاکمه افسران اداری و عالی رتبه و قضای و پزشکان و و اساتید و دانشمندان
 هر شخصی هم در یک نظامی دادگاه عادی نظامی بر حسب درجه متبهمان رعایت اینکه
 درجه کارمند آن مساوی یا یک درجه کمتر از متبهم بود رجعت به درجه اولیاء درجه
 بالا تر از متبهم کرد و بار متبهمین سرتیگرها بالا گسکن است درجه اولیاء و دادگاه عادی
 مساوی یا درجه متبهمان تشکیل میشود و چنانچه متبهمین گمبایستی باید بگریز اداری
 شوند از رجا عطف باشند دادگاه عادی رعایت درجه متبهمی کارمندان تسلسل
 است تشکیل میدهد .

چنانچه درجه متبهم در زمان تعین و اداری یا درجه ای که در زمان ارتکاب برود اشعه
 تخیر یا نقصان دادگاه عادی نظامی باعتبار درجه ای که متبهم در حین تعین و اشعه
 تشکیل میشود . اگر متبهمان متبهمین از اسرای جنگی باشند دادگاه عادی از حیت درجه
 هیت محاکمات یا همان شرائط نظامیان ایرانی تشکیل شود یعنی درجه اولیاء
 دادگاه عادی نظامی باید حد اقل یک درجه بالا تر از متبهمان باشد گسلسر
 در مورد سرتیگرها بالا گسکنان درجه ای مساوی و درجه متبهم اشعه باشد و درجه کارمندان
 دادگاه میتواند مساوی یا یک درجه یا بیشتر از متبهمان بنا بر این شرائط تشکیل
 دادگاههای نظامی عادی برای نظامیان ایرانی و اسرای جنگی نظامی یکسان بود مسا
 رعایت ماده تین ۱۶۰۹۱ قانون اداری و مقرراتش خواهد بود .

در موارد منقوشه در قوانین برای متبهمین خواص منقوشه در نظامی و خواص منقوشه در
 درجه در صورتیکه متبهم نظامی و هم در یک نظامی نباشد دادگاه عادی نظامی با رعایت
 ماده تین ۱۶۰۹۱ نیز تشکیل خواهد شد .

شرایط و مواجحهت در ادگاه عادی نظامی

الف شرایط عهت در ادگاه عادی نظامی :

ماده ۲۰۰ - اشخاصیکه مستکارند و در ادگاههای نظامی تعیین میشوند بایستند
 تبعه ایران بود و لا اقل ۲۰ سال تمام اشته باشند . در این ماده کلمه کارمند
 اعلا زنیس و ادگاهواعضاء اصلی وطن الهمدل میباشد .

ب مواجحهت در ادگاه عادی نظامی :

۱ - اقربای نسبی یا نسبی تا درجه سوم نمیتوانند بکارمند و یا در ادگاه نظامی منصوب
 و یا وظائف و ادستانی و یا زنیس و منشی گری و مان و ادگار اعهد در ار شوند .
 در اینجا قانوگذار این من توجه طبعا عهت او ندی فقط بدرجه آن اشاره کس کرده
 است و ز گری از ادیارها و معاونین یا زنیس ها نکرده است و همچنین گمنشی شاید
 بعضی ام آن باشد خواه منشی مربوط به ادستان یا با زنیس و خواه مربوط به ادگاه
 باشد و ره صورت بطور مرسد که همگروههای فوق الذکر مشمول همین قاعده میباشد .

۲ - ماده ۲۰۲ چنین مقرر میگردد :

اشخاص مشروحهها این نمیتوانند بجهت ریاست یا کارمند و ادگاهانتخاب و یا وظیفه
 و ادستان و یا زنیس را عهد در ار شوند .

(۱) اقربای نسبی یا نسبی مقیم تا درجه سوم

(۲) کسی که شاکلی بود یا حکمتناب لقیه را در میاد موضوع انتباه مربوطه گسواهی

و ادفاست .

(۳) کسیکه با مقیم بعنوان شاکلی یا (خواهان) خصوصی قلا در رس کفری داشته

و از تاریخ آن در رس تا تاریخ و ادرسی مشروحهها بجال نگذر شهاستند .